

ΓΛΩΣΣΑ.

To Mellor ἐφημερίς, καλώς συντασσουντι, τῆς ἀξιολόγου γένους Ζακύνθου ἑδημοσίευσεν ἵσχατως καὶ ματηδὸν ἐν πέντε ἀριθμοῖς, ἀρξάμενον ἀπὸ τοῦ ἀρ. 45 [14 Δεκεμβρίου], μετάφρασιν τίνα διατριβῆς, ὁ πιστοῦ ἔκτεταμένης, τοῦ γνωστοῦ καὶ κλεινοῦ ἀρχαιολόγου καὶ φιλολόγου Ἀνδρέου Μουστοξίδου Κερκυραίου, πραγματευομένης σοφῶς τὸ Ἱερὸν τῆς ἡμέρας γλώσσης σπουδαιότατον θέμα. Η διατριβὴ αὕτη γράφεται πιθανῶς Ἰταλιστὶ, ως καὶ ἄλλα ἔργα τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως, μετεφράσθη ὑπὸ Η. Χιοτῶ, διτις, ἐκδίδων τὴν μετάφρασιν διὰ τῆς φρεσίστης ἐφημερίδος μετὰ τριλόγου καὶ σπουδώσων, παρέλειψε νὰ προσθέσῃ, ποὺ ἔγραψη καὶ ἔξεδόν καὶ ἀν ἥδη μετεφράσθη, εἰς τὸ Ἑλληνικὸν. Η περὶ τῆς ὁ λόγος διατριβὴ, πρὸς γνῶσιν τοῦ Πανελλήνιου. Επειδὴ δὲ πᾶσαν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πραγματείαν σοφὴν θεωροῦμεν ἀστυκιστάτην εἰς τὰς παρούστες μελιστὰ τοῦ ἔθνους καὶ τῆς γλώσσης αὐτοῦ περιστάσεις, καταχωρίζουμεν καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ Ιωνικῇ Μελίσσῃ τὴν διατριβὴν τοῦ κυρίου Μουστοξίδου, ὅπως μετεφράσθη χάριν τῶν λογίων ἀναγνωστῶν, δσοὶ δὲν ἔτυχε νὰ ἴδωσι τὸ πρωτότυπον, η τὴν Ζακυνθίαν ἐφημερία.

ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΟΥΣΤΟΞΥΔΟΥ

Παρατηρήσεις τινὲς ἐπὶ τῆς παρούσης 'Ελληνικῆς γλώσσης συγγραφεῖσαι ιταλιστὶ τῷ 1822.

Η Ἑλληνικὴ γλώσσα ζῇ διὰ τῶν μᾶλλον η ἡττον περιφερειῶν αὐτῆς συγγραφέων. Διεργάζεντο τὸ μέγχ διάστημα εἰκοσιν ἐπὶ τὰ περίπου αἰώνων ἐκ τῶν ἡμερῶν μας μέχρι τῶν τελευταίων τῆς ἀρχαιότητος, δτε ἐν ὁ Οὐρανοῖς, οὐδεμίαν ἄλλην γλώσσαν εὑρίσκομεν τοσοῦτον ἀρχοειδῶς ἐπεκτεινομένην ως τὴν Ἑλληνικήν.

Ἐπαξίως δὲ οὔτε μακρῷωσται διότι διατραφεῖσα ἐν ἀλευθερίᾳ καὶ δόξῃ ἐκαλλιεργηθῇ ὑπὲρ ἀδικούποιο καὶ συνεχοῦς γενεᾶς ποιητῶν, ιστορικῶν ῥητόρων καὶ φιλοσόφων, καὶ ἐξευγένισε, διὰ τοῦ φωτισμοῦ καὶ διδασκαλίας της, πολλὰ καὶ διάφορα βίθυνη. Άλλα μαρτανόμενα διατραφεῖσαν τὰς καλουμένην νεοελληνικήν, ητις ως κλόνος δένδρου πολυχρονίου καὶ υψηλοῦ, διαστάνει εὐωτικά ἄνθη, προμηνύοντα συλλογὴν ἄφθονον καρπῶν. Ήμεῖς δὲ δι' ἐπιχειρημάτως, ἐν μὲν ὅχι τοσούτων ἀληθῶν, δσοὺ πιθανῶν, θέλει ἐνασχοληθῶμεν ὀλίγον.

Η Ἑλληνικὴ γλώσσα ως πᾶσα ἄλλη ὑπέκυψεν εἰς διαφόρους ιδιαιτέρας τροπολογίας, κατὰ τὴν φυσικὴν καὶ πολιτικὴν διαιρεσιν τῶν περιγράφων ὅπου ἀμιλεῖτο. Αἱ τροπολογίαι αὗται γενικεύομεναι ἐπὶ τὸ μᾶλλον κατέστησαν τὰς δύω διαλέκτους Αἰολικὴν καὶ Ιωνικὴν, καὶ πρὸς ταύταις τὴν Δωρικὴν καὶ Ἀττικὴν, περι-

λαμβάνουσαν ἔκστην ἐτέρας ὑποδιαιρέσεις.] α) οὕτως ἡ Δωρικὴ τῶν Ακαδημονίων, Σικιωνίων, Ἀργείων, Ἐρετρίων, Κερκυραίων, Τοραντίνων, Ραδίων διέφερον συν ἀλλήλων καθ' ἴδιαιτέρους σχηματισμοὺς [β] καὶ η Ἡρόδοτος ἀπαριθμεῖ ὅχι ὅληγάτερον τῶν τεσσάρων καὶ ψευλὴ καταληξεων. [γ] Ήσθένουν δημιαὶ πᾶσαν δραστέριον παραλλαγὴν αὐτῶν η κοινὴ καταχωρίη, τὰ δοῦνη, αἱ συνεδέστεις. αἱ μεταβάσεις ἐπὶ κατοχῇ ἄλλων γυρῶν, αἱ ἀποκίνηται, τὸ ἐμπόριον, καὶ η ἐμοίστης πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν θεσμοθεσιῶν. Πρὸς τούτοις ἔκστη διαλέκτος ὑπὸ τὸ Ἑλληνικὸν τηματινόμενον γλώσσα ἐννοούμενη, καὶ ὅχι παρεκτροπὴ η διαφθορὰ χρωματικὴ, εἴχε τὰ ἔγγρωρια δριάτης καὶ ἐκαλλοπίζετο διὰ κατωρθωμάτων, καὶ συγγραφέων, μὴ συμματίζουσα δημιαὶ τούς ιδιωτισμοὺς αὐτῆς ἐξ ἄλλοτριῶν αἰτιῶν, ἀλλ' ὄμοφύλλων καὶ συγγενῶν. Οὐεν ἀνοίγετο εἰς ἀρχαὶ στέρων τινὰ λλάσταν ἀργέτυπον, ητις ἀνειποδιόζων ἐρίδων ὠνομάσθη κοινῶς παρὰ τοῦ ἔθνους Ἑλληνική, καὶ ἐθεωρεῖτο ως κοινὸς ιερὸς σύνθετος τῶν Ἑλλήνων κατὰ Βαρσάρων. Περάσειγμα δε τούτου ἔστωσεν πρὸς τοὺς ἄλλους οἱ Ἀθηναῖοι, οὗτον παρακινούμενοι διὰ πλουτίων καὶ δελεαστικῶν ὑποσχέσεων ὑπὸ τοῦ Πέρσου πρὸς συμμοχίαν, ἀπεκρίθησαν, διτις τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος συνδέεται διὰ τοῦ αὐτοῦ αἰματο, ἔχει τοὺς αὐτοὺς θεοὺς, ναοὺς, θυσίας ηθούς, καὶ ἔθιμα καὶ λαλεῖ τὴν αὐτὴν γλώσσαν, διὸ καὶ τὸ προδοῦναι αἰσχύρὸν τοῖς Αθηναίοις. [2] Εἶναι δὲ αἱ ἔγγρωρια ποικιλίαι ὑπεκλήποντο διὰ τοῦ μεγαλείου τῶν νόμων η τοῦ μεγαλητέρου ἐξευγενισμοῦ, καὶ δυνάμεως τινὸς λαοῦ, εὐκόλως ἐξελείφθησαν, ἀφοῦ οἱ Ἑλληνικοὶ στρατοὶ ἡνωμένοι ὠρηγοῦντο ὑπὸ τοῦ νικητοῦ Αλεξανδροῦ. Όταν δὲ οἱ Ἑλληνες οἱ κατοικοῦντες τὴν Αἴγυπτον, ἐπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἀμέσιδος, ἡνέησαν μετὰ τῶν κατακτητῶν ἀδελφῶν των, καὶ πόλεις Ἑλληνικαὶ ἦγεροντο ἐν Αἴγυπτῳ, Συρίᾳ καὶ Βαβυλωνίᾳ, [γ] καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἀσίας.

[α] Ἀργαιοτάτη δημιαὶ τὶς γλώσσα λαλουμένη, ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων φυλῆς πελασγικῆς προτύμως ἐκφυλισθεῖσης, καὶ παραγομένη ἐκ τῆς ἀργαῖας πελασγικῆς ἐκλαμβάνεται ὑπὸ τῶν νεωτέρων ως τὸ ἀρχικὸν τετταγεῖον τῶν διαλέκτων τούτων, Ροΐλιος τοῦ Ελλην. ἀποκίνητα 139. Σχόδελον ἔλλην γράμ. — 1'. καὶ Μουστοξύδη συμ. Ήρόδ. Α. 56, 57 58.

[β] Τὰ καλούμενα δικλεκτικὰ ἰδιώματα, ἀλλὰ ταῦτα πρὸς οὐδὲν τῆς μορφῆς καὶ σγήματος, παραβάλλονται τῶν ἔγγρωριών γλωσσημάτων τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς ητις μια οὐσα, ἐν καὶ μόνον τύπον προσάγει λαλίας καὶ συγγραφῆς ἐνεργητική ἀρχαὶ ἐπικελεύτο κατὰ τοὺς προσήκοντας τύπους ἔκστη διαλέκτων αὐτῆς.

[γ] Ήρόδ. Α. 142.

[δ] Ήρόδ. Ζ. 132.

[γ] Οπόσον ἐζητῶθη ὁ πολιτισμὸς διὰ τῶν καταχτήσεων τοῦ Αλεξανδροῦ περιττὸν νὰ ἐπεκτανθῶμεν. Άρχει μόνον νὰ εἴπωμεν διτις η Ἑλληνικὴ μεγάλοντα, πρώτη ἐσχεδίασεν οὕτω τὴν ἔνωσιν ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος. Ασία, Αφρική, καὶ Εὐρώπη συνεδέθη, οδοί θαλάσσιαι καὶ